

Sygn. akt: III AUa 784/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Szczepaniak-Cicha

Sędziowie: SSA Maria Padarewska - Hajn (spr.)

SSO del. Beata Michalska

Protokolant: st.sekr.sądowy Kamila Tomasik

po rozpoznaniu w dniu 29 stycznia 2014 r. w Łodzi

sprawy **E. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o zwrot nienależnie pobranej renty i odsetki,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu

z dnia 27 marca 2013 r., sygn. akt: IV U 96/13,

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 784/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 marca 2013 roku Sąd Okręgowy w Sieradzu zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w Ł. z 27.11.2012r. i ustalił, że E. P. nie jest zobowiązana do zapłaty odsetek za okres od 21 lipca 2001 roku do 27 listopada 2012 roku w kwocie 33.851,29 zł.

Wydając powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 27 listopada 2012 roku, na podstawie art. 138 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS, art. 84 ust. 1, 9 i 11 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, ZUS wydał decyzję w przedmiocie zobowiązania E. P. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 lipca 2001 roku do 30 czerwca 2004 roku w kwocie 26, 976, 31 złotych i odsetek za czas od 21 lipca 2001 roku do 27 listopada 2012 roku (do dnia wydania w/w decyzji) w sumie 33.851, 29 złotych. Powyższe zobowiązanie w łącznej kwocie 60 827, 60 złotych, zgodnie z pkt 4 decyzji z 27 listopada 2012 roku, miało być spełnione w terminie jednego miesiąca od otrzymania decyzji, którą przesłano ubezpieczonej w dniu 30 listopada 2012 roku.

Wobec tak wydanej decyzji, E. P. złożyła odwołanie wnosząc o jej uchylenie w zakresie żądanych odsetek za okres od 21 lipca 2001 roku do 27 listopada 2012 roku, w sumie 33.851, 29 złotych. Skarżąca podniosła, że nienależne

świadczenie podlega zwrotowi dopiero po wydaniu stosownej decyzji i nie może być mowy o opóźnieniu w spełnieniu tegoż świadczenia przed wydaniem decyzji administracyjnej.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy powołując się na treść art. 84 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, uznał, że dopiero od daty doręczenia stronie decyzji następuje wymagalność roszczenia o odsetki w wysokości i na zasadach prawa cywilnego (art. 359 § 2 k.c.), bowiem dopiero z tą datą dłużnik pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia głównego (art. 481 § 1 k.c.). Natomiast na gruncie art. 84 ustawy systemowej nie ma podstaw do naliczania odsetek przed stwierdzeniem obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia i przed wezwaniem do jego zwrotu.

Apelację od tego wyroku wywiódł organ rentowy. Zaskarżył orzeczenie w całości i zarzucił mu naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 138 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i art. 84 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i poprzez przyjęcie, organ rentowy ma obowiązek naliczania ustawowych odsetek po otrzymaniu decyzji administracyjnej zobowiązującej do zwrotu świadczenia.

W ocenie organy rentowego przyjęta przez przepisy w ubezpieczeniach społecznych konstrukcja nienależnie pobranego świadczenia jest najbardziej zbliżona do czynu niedozwolonego zaboru oznaczonej kwoty pieniężnej, w konsekwencji ubezpieczony jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia niezwłocznie po jego pobraniu, z tym momentem pozostaje w opóźnieniu, uzasadniającym domaganie się od niego odsetek. Także względy celowościowe przemawiają przeciwko rozwiązaniu łączącemu termin zwrotu nienależnie pobranego świadczenia z datą doręczenia decyzji w tym zakresie, w przypadku nienależnego świadczenia przewidzianym w art. 138 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zawiera uzasadnionych podstaw. Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny rozpoznawanej sprawy. Sąd Apelacyjny traktuje te ustalenia jako własne, gdyż znajdują one pełne potwierdzenie w materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie.

W niniejszej sprawie spór sprowadza się jedynie do żądania za kres od 1 lipca 2001 roku do 27 listopada 2012 roku tj. do dnia wydania decyzji odsetek od kwoty nienależnie pobranych świadczeń przez E. P..

Sąd Apelacyjny w pełni aprobuje stanowisko Sądu pierwszej instancji, że na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych nie ma podstaw do naliczania odsetek przed stwierdzeniem obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia i wezwaniem do jego zwrotu. Teza ta jest jednolicie ugruntowana w orzecznictwie Sądu Najwyższego w wyrokach z dnia 3 lutego 2010 roku i z dnia 18 grudnia 2008 roku (I UK 210/09, I UK 154/08). Zważyć należy, że świadczenia z ubezpieczeń społecznych są przyznawane i wypłacane na podstawie decyzji administracyjnych. Z tego względu nie można przyjmować, że świadczenia wypłacane na podstawie istniejącej w obrocie prawnym decyzji podlegały zwrotowi już w dacie wypłaty, pomimo, że przesłanki przyznania świadczenia w rzeczywistości nie istniały. Świadczenia uważane za nienależne podlegają zwrotowi dopiero wówczas, gdy organ rentowy wyda stosowną decyzję administracyjną o zwrocie. Jednoznaczne są zwroty użyte w ust. 4 i ust. 7 art. 84 ustawy systemowej, w których mowa o "kwotach nienależnie pobranych świadczeń ustalonych prawomocną decyzją" oraz o "uprawomocnieniu się decyzji ustalającej te należności". Świadomość pobierania nienależnej renty czy emerytury jest jedną z przesłanek wydania decyzji statuującej obowiązek zwrotu, ale brak jest podstaw do twierdzenia, że wyznacza ona również moment, od którego ubezpieczony staje się zobowiązany.

Apelujący ZUS w części motywacyjnej swego środka odwoławczego wywiódł, że skoro świadczenie jest uzyskiwane w związku z wprowadzeniem w błąd organu rentowego, to ubezpieczony wyrządza mu szkodę czynem niedozwolonym, co sprawia, że zobowiązany jest on do zwrotu świadczeń już w terminach ich wypłaty. Jednakże, pomimo odesłania w art. 84 ustawy systemowej do prawa cywilnego zważyć trzeba, że prawo to nie określa terminów wymagalności zobowiązań z zakresu ubezpieczeń społecznych i co za tym idzie chwili, od której dłużnik opóźnia się ze spełnieniem takiego świadczenia. Określenia, od kiedy należą się odsetki od świadczeń z ubezpieczenia społecznego, także od

świadczeń podlegających zwrotowi, należy więc poszukiwać tylko w prawie ubezpieczeń społecznych, tu zaś art. 84 ustawy systemowej stanowi dostateczną wskazówkę interpretacyjną, że zobowiązanie do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia powstaje z chwilą doręczenia decyzji osobie zobowiązanej. Zwrot „żądać zwrotu” z ust. 3 należy rozumieć, jako doręczenie decyzji w tym przedmiocie. Dopiero od momentu doręczenia można mówić o pozostawaniu przez dłużnika w opóźnieniu. W niniejszej sprawie zaskarżona decyzja obejmowała odsetki za okres od 1 lipca 2001 roku do 27 listopada 2012 roku, tj. do momentu jej wydania, a więc przed doręczeniem, toteż w aspekcie powyższych uwag jasne jest, że żądanie ich zapłaty przez ZUS było nieuprawnione.

W związku z powyższym, uznając apelację za nieuzasadnioną Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.